

Spis treści

PRZEDMOWA	9
1. WPROWADZENIE	13
1.1. Cel, zakres i problematyka badawcza	13
1.2. Zielone pierścienie – kwestie terminologiczne	17
1.3. Metodyka badań struktury i funkcji zielonych pierścieni	18
1.3.1. Baza informacyjna do analiz potencjału do kształtowania zielonych pierścieni – przykłady europejskie	20
1.3.2. Baza informacyjna do analiz potencjału do kształtowania zielonych pierścieni – przykłady polskie	22
1.3.3. Wskaźniki krajobrazowe wykorzystane do analiz struktury przestrzennej w strefach buforowych	24
1.3.4. Wskaźniki krajobrazowe wykorzystane do analiz potencjału do kształtowania zielonych pierścieni w ujęciu funkcjonalnym	25
2. ROZWÓJ KONCEPCJI ZIELONYCH PIERŚCIENI I POWIĄZANYCH Z NIĄ PODEJŚĆ TEORETYCZNO-METODOLOGICZNYCH	29
2.1. Obszar metropolitalny, tereny otwarte i rozlewanie się miast – przegląd definicji i poglądów	29
2.1.1. Struktura obszaru metropolitalnego	34
2.1.2. Znaczenie terenów otwartych w obszarze metropolitalnym	36
2.1.3. <i>Urban sprawl</i>	43
2.2. Ewolucja koncepcji zielonych pierścieni	47
2.2.1. Granica miasto–tereny otwarte do XIX wieku	47
2.2.2. Krok pierwszy – zielony pierścień jako remedium na stan higieny wielkich miast XIX wieku	49
2.2.3. Krok drugi – od koncepcji do pierwszych rozwiązań planistycznych – rozwój koncepcji zielonych pierścieni w Europie w pierwszej połowie XX wieku	55
2.2.4. Krok trzeci – współczesna ewolucja koncepcji zielonych pierścieni w drugiej połowie XX i początkach XXI wieku	60
3. ZASTOSOWANIE KONCEPCJI ZIELONYCH PIERŚCIENI – STUDIA PRZYPADKÓW	65
3.1. Europa – elastyczna koncepcja zielonego pierścienia	65
3.1.1. Londyn – pierwowzór zielonych pierścieni	65

3.1.2. Manchester – dwa w jednym – zielona infrastruktura w zielonym pierścieniu	69
3.1.3. Paryż i jego <i>La ceinture verte</i>	72
3.1.4. Berlin – system terenów otwartych.....	75
3.1.5. Wiedeński pierścień lasów i łąk	77
3.1.6. Frankfurt GrünGürtel – zielony pas czy sieć ekologiczna	80
3.1.7. Rzym – sieć ekologiczna z tradycyjnym rolnictwem w tle	82
3.1.8. Finger Plan Kopenhagi – inspirująca koncepcja zielonych klinów.....	85
3.1.9. Sztokholm – zielone kliny i ich społeczne wartości	88
3.1.10. Rolnicze serce Randstadu	91
3.1.11. Lekcja europejska	94
3.2. Australia – upadki i wzloty koncepcji zielonego pierścienia.....	96
3.2.1. Sydney – zielony pierścień, który nie przetrwał	96
3.2.2. Adelaide – pierwszy <i>green belt</i> na świecie	99
3.2.3. Zielone kliny Melbourne	101
3.2.4. Lekcja australijska	103
3.3. Azja – zielone pierścienie megamiast	104
3.3.1. Pekin – coraz większe pierścienie	104
3.3.2. Tokio – gdy restrykcje są zbyt drastyczne	108
3.3.3. Seul – udany eksperyment	109
3.3.4. Hongkong – w ciasnym pierścieniu	113
3.3.5. Lekcja azjatycka.....	115
3.4. Ameryka – <i>top-down</i> czy <i>bottom-up</i>	116
3.4.1. Portland – granica rozwoju miasta – konsekwencja i skuteczność.....	117
3.4.2. San Francisco – przymierze na rzecz zielonego pierścienia – kielkująca perspektywa	122
3.4.3. Austin – zielony pas dla rekreacji.....	126
3.4.4. Zielony pierścień Ottawy – własność publiczna	128
3.4.5. Ontario's Greenbelt – <i>top-down</i> i <i>bottom-up</i>	131
3.4.6. São Paulo – zielony pierścień jako rezerwat biosfery.....	135
3.4.7. Lekcja amerykańska.....	135
4. WSPÓŁCZESNE MODELE ZIELONYCH PIERŚCIENI.....	137
4.1. Strukturalne modele zielonych pierścieni	137
4.2. Funkcje zielonych pierścieni	144
4.2.1. Funkcja strukturotwórcza.....	145
4.2.2. Funkcja żywicielska	147
4.2.3. Funkcja rekreacyjna.....	148
4.2.4. Funkcja środowiskotwórcza.....	150
4.2.5. Funkcja ekologiczna	151

4.2.6. Funkcja krajobrazowa	151
4.3. Nowe idee w kształtowaniu polityki środowiskowej obszarów metropolitalnych	152
5. POTENCJAŁ DO KSZTAŁTOWANIA ZIELONYCH PIERŚCIENI.....	155
5.1. Założenia i wybór badanych green beltów.....	155
5.2. Określenie zasięgu strefy buforowej do analiz zielonych pierścieni.....	161
5.3. Analiza potencjału środowiska przyrodniczego do kształtowania zielonych pierścieni w ujęciu strukturalnym	163
5.3.1. Proporcje terenów otwartych i zabudowanych w obszarach metropolitalnych	165
5.3.2. Struktura przestrzenna stref buforowych – charakterystyka terenów rolnych	171
5.3.3. Struktura przestrzenna stref buforowych – charakterystyka ekosystemów naturalnych i półnaturalnych	172
5.3.4. Struktura przestrzenna stref buforowych – charakterystyka terenów antropogenicznych	174
5.4. Analiza potencjału do kształtowania zielonych pierścieni w ujęciu funkcjonalnym	180
5.4.1. Funkcje zielonych pierścieni w kontekście świadczeń ekosystemowych	182
5.4.2. Analiza potencjału do pełnienia funkcji strukturotwórczej	185
5.4.3. Analiza funkcji żywicielskiej w strefach buforowych zielonych pierścieni	189
5.4.4. Analiza funkcji rekreacyjnej w strefach buforowych zielonych pierścieni	191
5.4.5. Analiza funkcji środowiskotwórczej w strefach buforowych zielonych pierścieni	201
5.4.6. Analiza funkcji ekologicznej w strefach buforowych zielonych pierścieni	206
5.5. Potencjał do kształtowania zielonych pierścieni – podsumowanie	210
6. PERSPEKTYWY REALIZACJI KONCEPCJI ZIELONYCH PIERŚCIENI W WARUNKACH POLSKICH	215
6.1. Próby wdrożenia koncepcji <i>green belt</i> w Polsce w świetle KPZK 2030	215
6.2. Potencjał do kształtowania zielonych pierścieni w wybranych miejskich obszarach funkcjonalnych Polski	217
6.3. Zielone pierścienie w obszarach metropolitalnych polskich miast – przegląd rozwiązań	233
6.3.1. Lublin – postulowany zielony pierścień	233

6.3.2. Poznań – pierścieniowo-klinowy system zieleni	234
6.3.3. Łódź – Krąg Przyrodniczo-Kulturowy ŁOM.....	237
6.3.4. Wrocław – pierścienie i kliny zielonej infrastruktury.....	238
6.3.5. Warszawa – zielony pierścień stolicy	240
7. WNIOSKI – PRZESZŁOŚĆ, TERAŹNIEJSZOŚĆ I PRZYSZŁOŚĆ ZIELONYCH PIERŚCIENI	250
SUMMARY.....	256
LITERATURA	261
SPIS RYCIN.....	288
SPIS TABEL	293